

CHEMIA ORGANICZNA

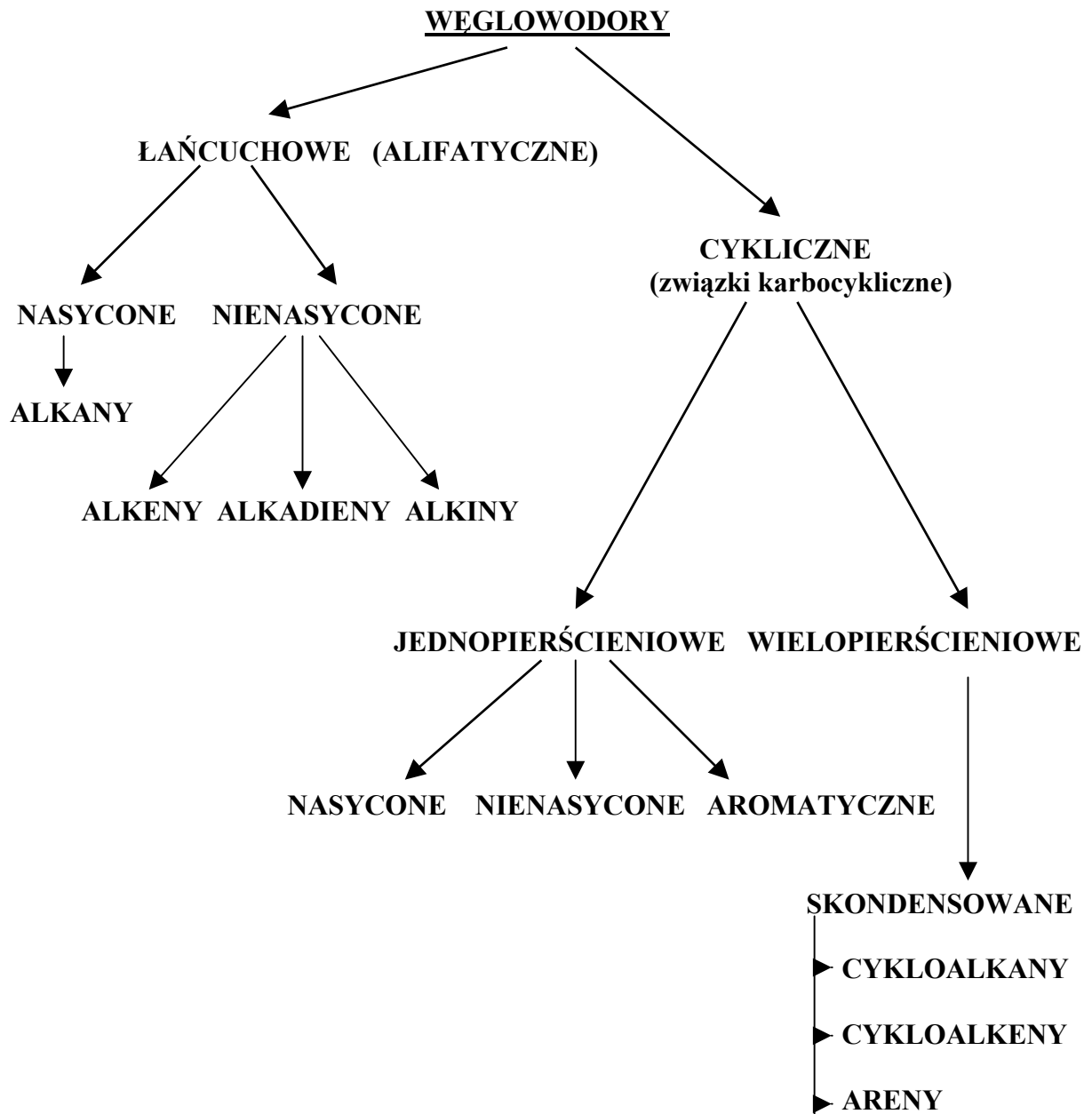
(materiał w kolorze niebieskim nadobowiązkowy)

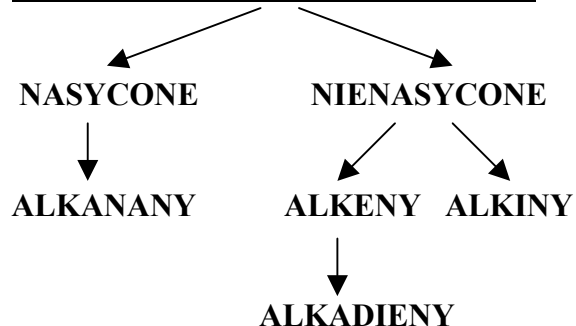
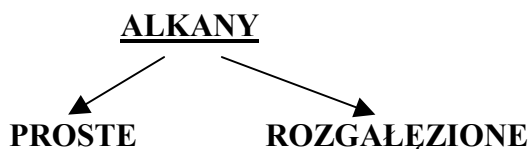
CHEMIA ORGANICZNA – CHEMIA ZWIĄZKÓW PIERWIASTKA WĘGLA

WYJĄTKI: TENEK WĘGLA(II)

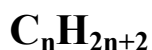
TLENEK WĘGLA (IV)

KWAS WĘGLOWY + SOLE KWASU WĘGLOWEGO

I. WĘGLOWODORYWĘGLOWODORY: ZWIĄZKI WĘGLA i WODORUI.1. PODZIAŁ:

I.2. WĘGLOWODORY ŁAŃCUCHOWE**I.2.1. WĘGLOWODORY NASYCONE:**

ALKANY PROSTE: ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU O WZORZE:

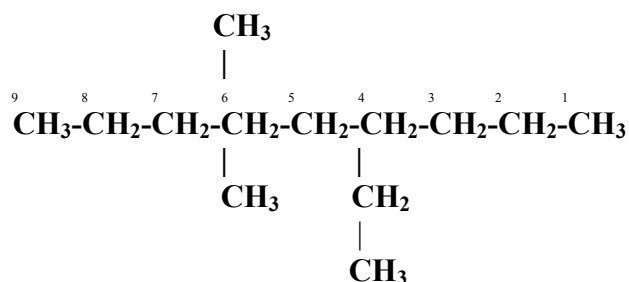

ALKANY: TYLKO POJEDYNCZE WIĄZANIA POMIĘDZY ATOMAMI WĘGLA

SZEREG HOMOLOGICZNY ALKANÓW

Metan	CH ₄	CH ₄
Etan	C ₂ H ₆	CH ₃ -CH ₃
Propan	C ₃ H ₈	CH ₃ -CH ₂ -CH ₃
Butan	C ₄ H ₁₀	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃
Pentan	C ₅ H ₁₂	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃
Heksan	C ₆ H ₁₄	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃
Heptan	C ₇ H ₁₆	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃
Okтан	C ₈ H ₁₈	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃
Nonan	C ₉ H ₂₀	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃
Dekan	C ₁₀ H ₂₂	CH ₃ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -CH ₃

RODNIK ALKILOWY: C_nH_{2n+1}- np.: Metyl, Propyl, Butyl

ALKANY ROZGALEZIONE: ALKANY PROSTE + PODSTAWNIKI

1. 4-metyloheptan
2. 4,4-dimetyloheptan
3. 4-etylo-6-metyloheptan
4. 6-etylo-4-metyloheptan

WYSTĘPOWANIE: GAZ ZIEMNY i ROPA NAFTOWA

GAZ ZIEMNY: metan~78%, etan~13%, propan~6% oraz ~3% wyższych alkanów .

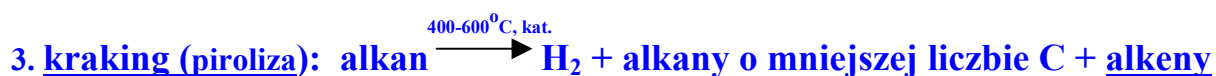
ROPA NAFTOWA: skład:

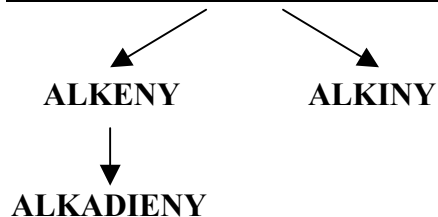
SKŁAD	LICZBA ATOMÓW WĘGLA	TEMPERATURA DESTYLACJI, [°C]
Gaz	C ₁ -C ₄	poniżej 20
Eter naftowy	C ₅ -C ₆	20-60
Lekka nafta	C ₆ -C ₇	60-100
Benzyna surowa	C ₅ -C ₁₀ + cykloalkany	40-205
Nafta	C ₁₂ -C ₁₈ + areny	175-325
Olej gazowy	C ₁₂ i wyższe	powyżej 275
Olej smarowy	połączone alkanole prostsze z cykloalkanami	niełotna ciecz
Asfalt lub koks n.	policykloalkany	niełotne ciało stałe

WŁAŚCIWOŚCI:

Fizyczne: gazy, ciecze, ciała stałe, nierozpuszczalne w wodzie.

Chemiczne: związki mało reaktywne - typowe reakcje :

ZASTOWANIE: PALIWA, SMARY, SYNTEZA ORGANICZNA

I.2.2. WĘGLOWODORY NIENASYCONE:

ALKENY: ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU O WZORZE:

ALKENY: JEDNO PODWÓJNE WIĄZANIE MIĘDZY ATOMAMI WĘGLA

SZEREG HOMOLOGICZNY ALKENÓW:

Eten	C_2H_6	$CH_2=CH_2$
Propen	C_3H_6	$CH_3-CH=CH_2$
Buten	C_4H_8	$CH_3-CH_2-CH=CH_2$
Penten	C_5H_{10}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH=CH_2$
Heksen	C_6H_{12}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH_2-CH=CH_2$

RODNIK ALKENYLOWY: C_nH_{2n-1} - np.: Etenyl, 1-Butenyl

ALKADIENY: ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU O WZORZE:

ALKADIENY: DWA PODWÓJNE WIĄZANIA MIĘDZY ATOMAMI WĘGLA

SZEREG HOMOLOGICZNY ALKDIENÓW:

SPRZEŻONY UKŁAD WIĄZAŃ PODWÓJNYCH

1,3-butadien	C_4H_6	$CH_2=CH-CH=CH_2$
1,3-pentadien	C_5H_8	$CH_3-CH=CH-CH=CH_2$
1,3-heksadien	C_6H_{10}	$CH_3-CH_2-CH=CH-CH=CH_2$
1,3-heptadien	C_7H_{12}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH=CH-CH=CH_2$

IZOLOWANY UKŁAD WIĄZAŃ PODWÓJNYCH

1,4-pentadien	C_5H_8	$CH_2=CH-CH_2-CH=CH_2$
---------------	----------	------------------------

SKUMULOWANY UKŁAD WIĄZAŃ PODWÓJNYCH

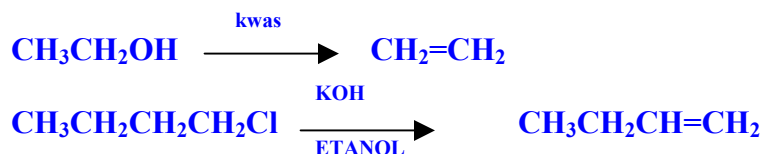
1,2-pentadien	C_5H_8	$CH_3-CH_2-CH=C=CH_2$
---------------	----------	-----------------------

WYSTĘPOWANIE/OTRZYMYWANIEALKENY

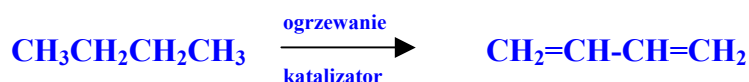
1. destylacja ropy naftowej (alkeny do pięciu atomów węgla w cząsteczce)
2. kraking ropy naftowej, np.:

3. reakcje eliminacji (dehydratacja alkoholi, dehydrohalogenacja), np.:

ALKADIENY: np. : 1,3-butadien:

1. kraking:

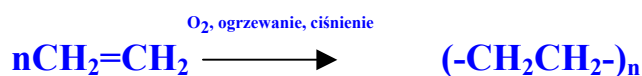

2. dehydratacja dialkoholi

WŁAŚCIWOŚCI:

Fizyczne: gazy, ciecze, nierozpuszczalne w wodzie, rozpuszczalne w rozpuszczalnikach niepolarnych

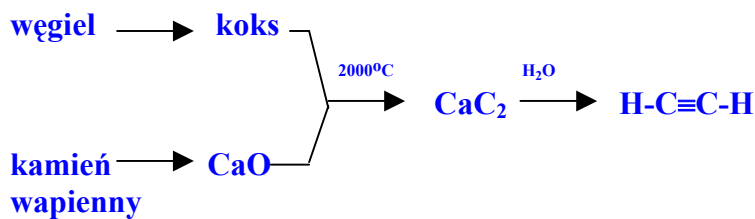
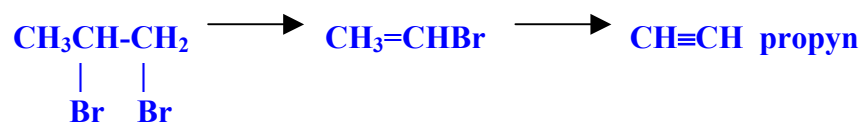
Chemiczne: reakcje addycji (wodoru, wody, halogenu, halogenowodoru):

substytucji (podstawienia)polimeryzacji

ZASTOSOWANIE: produkcja detergentów, synteza tworzyw sztucznych

ALKINY: ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU O WZORZE:**SZEREG HOMOLOGICZNY ALKINÓW**

Etyn	C_2H_2	$CH\equiv CH$
Propyn	C_3H_4	$CH_3-C\equiv CH$
Butyn	C_4H_6	$CH_3-CH_2-C\equiv CH$
Pentyn	C_5H_8	$CH_3-CH_2-CH_2-C\equiv CH$
Heksyn	C_6H_{10}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH_2-C\equiv CH$
Heptyn	C_7H_{12}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-C\equiv CH$
Oktyn	C_8H_{14}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-C\equiv CH$
Nonyn	C_9H_{16}	$CH_3-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-C\equiv CH$
Dekyn	$C_{10}H_{18}$	$CH_3-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-CH_2-C\equiv CH$

RODNIK ALKINYLOWY: C_nH_{2n-3} - np.: ETYNYL, 1-PROPYNYL, 1-BUTYNYL**OTRZYMYWANIE:****ETYN (ACETYLEN):****1. Rozkład wodą węgliku wapnia CaC_2** **2. Kontrolowane, częściowe utlenianie metanu:****INNE ALKINY****Np.: Dehydrohalogenacja dihalogenoalkanów:**

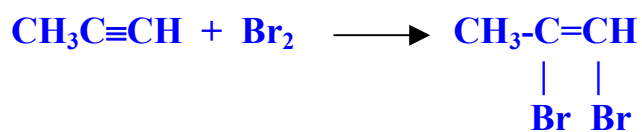
WŁAŚCIWOŚCI:

Fizyczne: gazy, ciecze, nierozpuszczalne w wodzie, rozpuszczalne w rozpuszczalnikach o małej polarności

Chemiczne: reakcje typowe:

addycja (halogenów, halogenowodorów, wody, wodoru),

np.:

tworzenie soli (metali grupy 1 i ciężkich – Cu, Ag), np.:
(acetylidy)

etanid monosodu

ZASTOSOWANIE:

spawanie

synteza organiczna, np.:

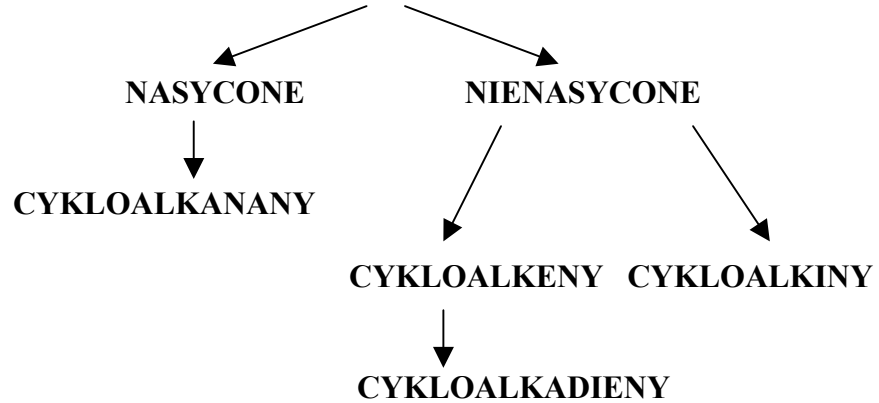
kwasy octowe

tworzywa sztuczne, np.: kauczuk

I.3. WĘGLOWODORY CYKLIKICZNE

WĘGLOWODORY ALICYKLIKICZNE

I.3. WĘGLOWODORY CYKLIKICZNE ALIFATYCZNE

I.3.1 CYKLOALKANY

CYKLOALKANY: CYKLIKICZNE ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU O WZORZE:

CYKLOALKANY: TYLKO POJEDYNCZ WIĄZANIA POMIĘDZY ATOMAMI WĘGLA

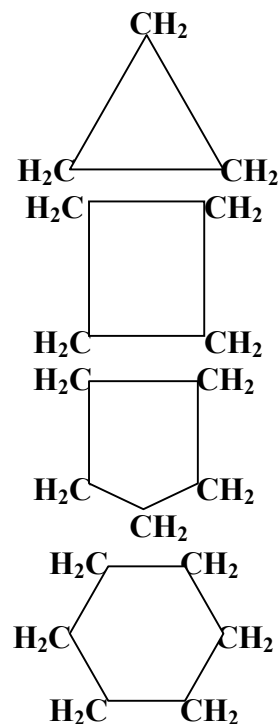
SZEREG HOMOLOGICZNY CYKLOALKANÓW

Cyklopropan C_3H_6

Cyklobutan C_4H_8

Cyklopentan C_5H_{10}

Cykloheksan C_6H_{12}

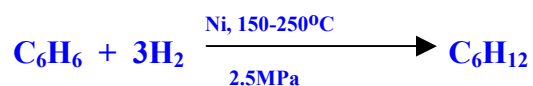

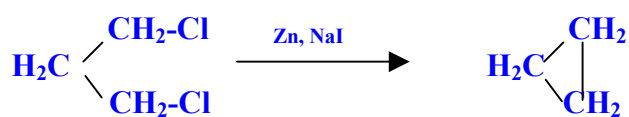
WYSTĘPOWANIE/OTRZYMYWANIE

1. destylacja ropy naftowej

2. hydrogenacja benzenu:

3 cyklizacja

WŁAŚCIWOŚCI

Fizyczne: gazy, ciecze, nierozpuszczalne w wodzie, rozpuszczalne w rozpuszczalnikach niepolarnych

Chemiczne: analogiczne do alkanów łańcuchowych:

1. reakcje substytucji (podstawiania) – halogenowanie

2. katalityczny reforming (dehydrogenacja - odwodornienie)

ZASTOSOWANIE: rozpuszczalniki, synteza, np.:
areny

I.3.2. CYKLOALKENY i CYKLOALKADIENY

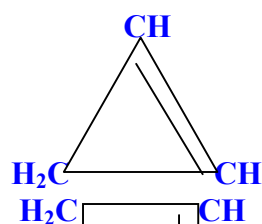
CYKLOALKENY: CYKLICZNE ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU O WZORZE:

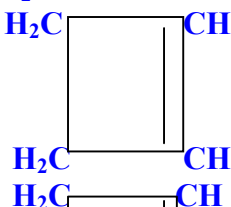
CYKLOALKENY: JEDNO PODWÓJNE WIĄZANIA POMIĘDZY ATOMAMI WĘGLA

SZEREG HOMOLOGICZNY CYKLOALKENÓW

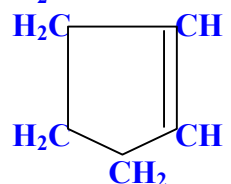
Cyklopropen C_3H_4

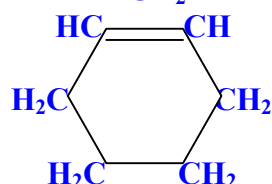
Cyklobuten C_4H_6

Cyklopenten C_5H_8

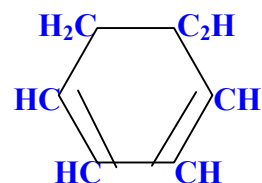

Cykloheksen C_6H_{10}

CYKLOALKADIENY: DWA PODWÓJNE WIĄZANIA POMIĘDZY ATOMAMI WĘGLA

1,3-cykloheksadien C_6H_8

OTRZYMYWANIE: CYKLIZACJA

WŁASNOŚCI

Fizyczne: ciecze, nierozpuszczalne w wodzie

Chemiczne: analogiczne do alkenów łańcuchowych, np.: reakcje addycji

ZASTOSOWANIE: rozpuszczalniki, synteza organiczna

I.4. WĘGLOWODORY CYKLICZNE AROMATYCZNE

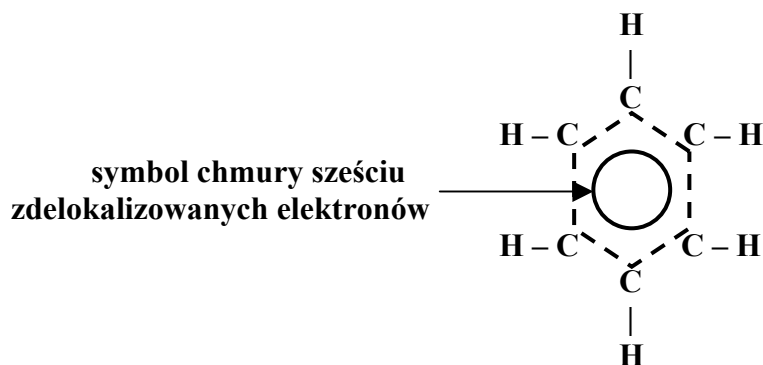
ARENY

WĘGLOWODORY AROMATYCZNE (areny): CYKLICZNE ZWIĄZKI WĘGLA i WODORU POSIADAJĄCE $4n+2$ ZDELOKALIZOWANYCH ELEKTONÓW π

BENZEN: AROMATYCZNY WĘGLOWODÓR O WZORZE:

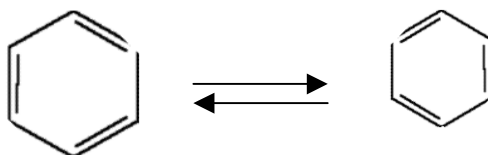
OPISYWANY NASTĘPUJĄCYM WZORAMI STRUKTURALNYMI:

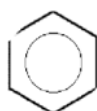
ZDELOKALIZOWANE ELEKTRONY: UKŁAD:

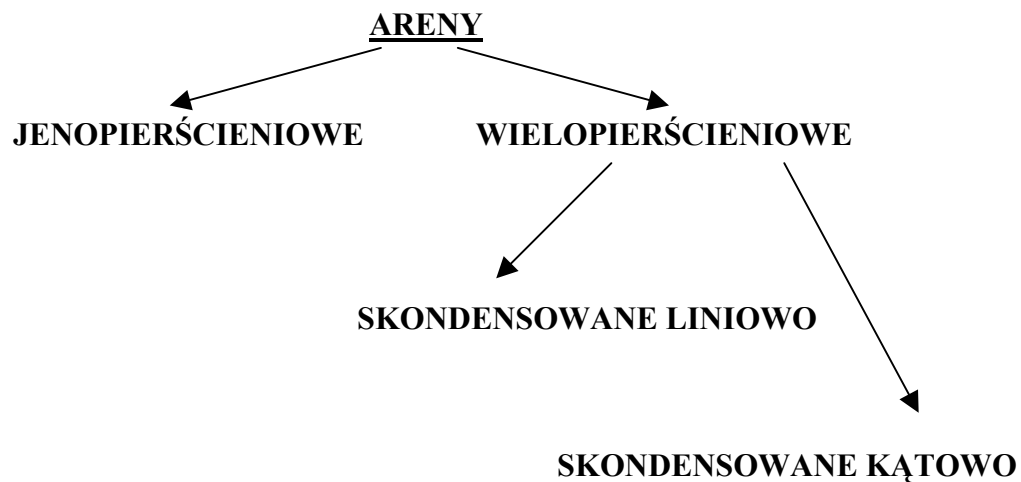
**PODWÓJNE WIĄZANIE – POJEDYNCZE WIĄZANIE – PODWÓJNE - WIĄZANIE
+
WĘGLOWODÓR CYKLICZNY**

WZÓR STRUKTURALNY BENZENU KEKULE'GO:

UPROSZCZONY WZÓR BENZENU:

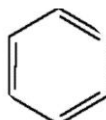

BENZEN: WZÓR SUMARYCZNY:

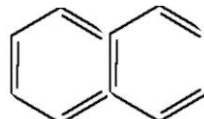
WZÓR STRUKTURALNY:

NAFTALEN: WZÓR SUMARYCZNY:

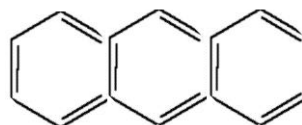
WZÓR STRUKTURALNY:

ANTRACEN: WZÓR SUMARYCZNY:

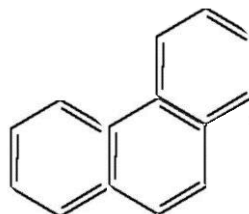
WZÓR STRUKTURALNY:

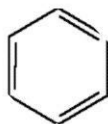
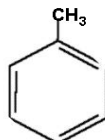
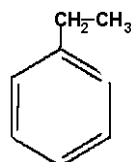
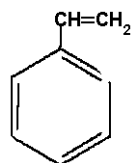
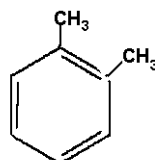
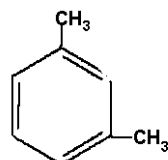
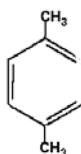

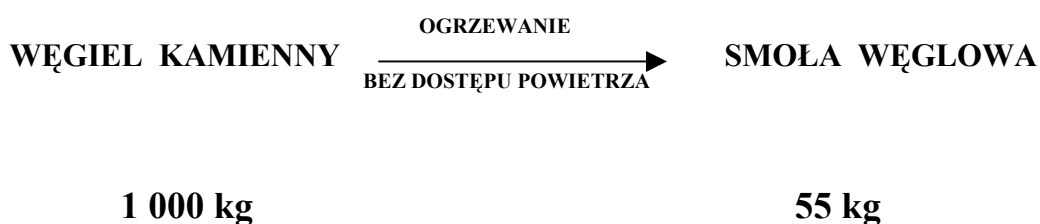
FENANTREN: WZÓR SUMARYCZNY:

WZÓR STRUKTURALNY:

SZEREG HOMOLOGICZNY ARENÓW (BENZENU)WZÓR OGÓLNY:**BENZEN** C_6H_6 **METYLENOBENZEN**toluen $C_6H_5-CH_3$ **ETYLOBENZEN** $C_6H_5-CH_2-CH_3$ **FENYLOETYLEN**styren $C_6H_5-CH=CH_2$ **1,2-DIMETYLOBENZEN**o-ksylen**1,3-DIMETYLOBENZEN**m-ksylen**1,4-DIMETYLOBENZEN**p-ksylen

WYSTĘPOWANIE/OTRZYMYWANIE1. **SMOŁA WĘGLOWA - WYDZIELANIE**2. **ROPA NAFTOWA - SYNTEZA:****REFORMING, CYKLIZACJA****SMOŁA WĘGLOWA:****PRODUKT SUCHEJ DESTYLACJI WĘGLA KAMIENNEGO****55 kg smoły węglowej zawiera:**

benzen	0.90 kg
naftalen	2.25 kg
toluen	0.05 kg
ksyleny	0.05 kg
fenol	0.23 kg
krezole	0.90 kg

WŁASNOŚCI**Fizyczne:** ciecze i ciała stałe, nierozpuszczalne w wodzie**Chemiczne:** substytucja w pierścieniu, substytucja w łańcuchu alkilowym, addycja w łańcuchu alkenylowym, utlenianie**ZASTOSOWANIE:** benzyny wysokooktanowe (50% produkcji benzenu)
rozpuszczalniki, chemikalia, leki, synteza organiczna.

II. POCHODNE WĘGLOWODORÓW

WĘGLOWODORY Z GRUPAMI FUNKCYJNYMI

GRUPY FUNKCYJNE: PODSTAWNIKI

ATOM

GRUPA ATOMÓW

JEDNOFUNKCYJNE POCHODNE: WĘGLOWODÓR + 1 GRUPA FUNKCYJNAWIELOFUNKCYJNE POCHODNE: WĘGLOWODÓR + n GRUP FUNKCYJNYCH

1.1. takich samych

1.2. różnych

GRUPY FUNKCYJNE

HALOGENOWA - X ; X = fluorowiec: -F, -Cl, -Br, -I

ALKOHOLOWA – HYDROKSYLOWA   O-H

ALDEHYDOWA $\begin{array}{c} \text{H} \\ | \\ -\text{C}=\text{O} \end{array}$ KETONOWA – KARBONYLOWA $\begin{array}{c} / \\ -\text{C}=\text{O} \end{array}$ KARBOKSYLOWA $\begin{array}{c} \text{OH} \\ | \\ -\text{C}=\text{O} \end{array}$

ETEROWA   (Ar) R-O-R (Ar)

ESTROWA $\begin{array}{c} \text{O} \\ // \\ -\text{C} \\ \backslash \\ \text{O}-\text{R} \end{array}$ AMINOWA   -NH₂AMIDOWA $\begin{array}{c} \text{O} \\ // \\ -\text{C} \\ \backslash \\ \text{O}-\text{NH}_2 \end{array}$ NITROWA   -NO₂SULFONOWA $\begin{array}{c} \text{O} \\ // \\ -\text{S} \\ \backslash \\ \text{O}-\text{H} \end{array}$

FLUOROWCOPOCHODNE

**FLUOROWCOPOCHODNE: POCHODNE WĘGLOWODORÓW
ZAWIERAJĄCE ATOM (ATOMY) FLUOROWCA:**

-F

-Cl

-Br

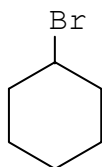
-J

-X

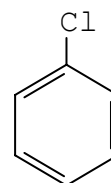
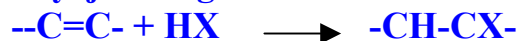
SZEREG HOMOLOGICZNY FLUOROWCOPOCHODNYCH:

Chlorometan	$\text{CH}_3\text{-Cl}$	
Trójchlorometan	CH-Cl_3	
Czterochlorometan	CCl_4	
Freon	CCl_2F_2	
Chloroeten	$\text{C}_2\text{H}_3\text{-Cl}$	$\text{CH}_2=\text{CH-Cl}$
Czterofluoroeten	C_2F_4	$\text{CF}_2=\text{CF}_2$
Chloropren	$\text{C}_4\text{H}_5\text{Cl}$	$\text{CH}_2=\text{CCl}=\text{CH-CH}_2$

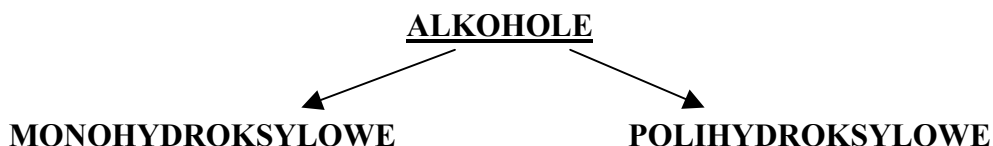
Cyklobromoheksan

Chlorobenzen

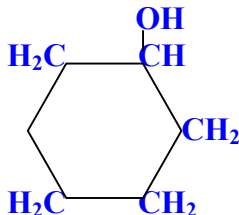
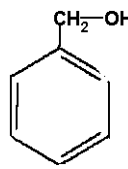
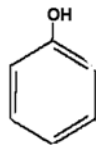
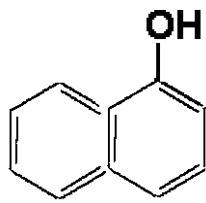
OTRZYMYWANIE:**Halogenowanie: $\text{R-H} + \text{X}_2 = \text{R-X} + \text{HX}$** **Wymiana grupy -OH: $\text{R-OH} + \text{XH} \rightarrow \text{R-X} + \text{H}_2\text{O}$** **Addycja halogenowodorów do alkenów:****WŁASNOŚCI:****Fizyczne: gazy, ciecze, nierozpuszczalne w wodzie****Chemiczne- reaktywne****ZASTOSOWANIE: rozpuszczalniki, synteza**

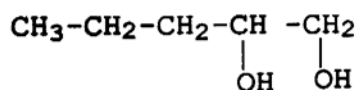
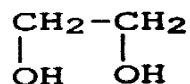
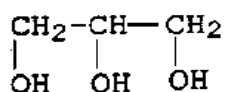
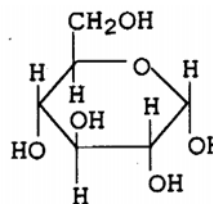
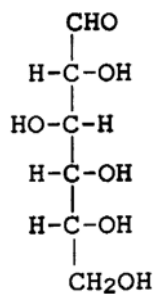
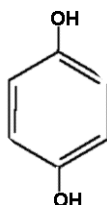

ALKOHOLEALKOHOLE: POCHODNE HYDROKSYLOWE WĘGLOWODORÓWALKOHOLE: WĘGLOWODORY W KTÓRYCH JEDEN LUB KILKA ATOMÓW WODORU ZASTĄPIONO GRUPĄ FUNKCYJNĄ HYDROKSYLOWĄ:

-OH

SZEREGI HOMOLOGICZNE ALKOHOLI:

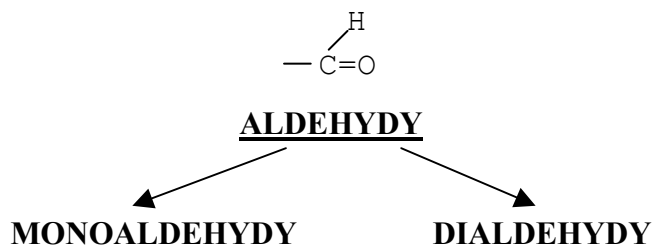
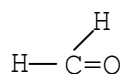
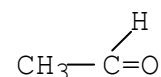
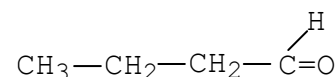
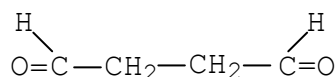
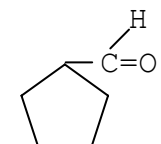
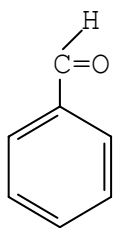
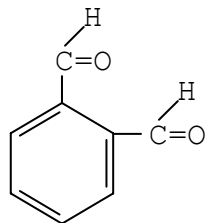
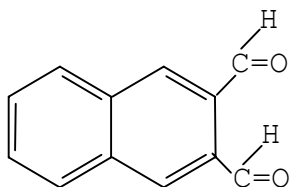
<u>Metanol</u> (Alkohol metylowy)	CH ₃ OH	CH ₃ -OH
<u>Etanol</u> (Alkohol etylowy)	C ₂ H ₅ OH	CH ₃ -CH ₂ -OH
<u>Alkohol winylowy</u>	C ₂ H ₃ OH	CH ₂ =CH-OH
<u>2-pentyn-1-ol</u>	C ₅ H ₆ OH	CH ₃ -CH-C≡C-CH ₂ -OH
<u>Cykloheksanol</u> (Al. cykloheksylowy)	C ₆ H ₁₁ OH	
<u>Fenylometanol</u> (Al. benzyłowy)	C ₇ H ₇ OH	
<u>Fenol</u> (benzenol)	C ₆ H ₅ OH	
<u>1-naftalenol</u> (a-naftol)	C ₁₀ H ₇ OH	

POLIALKOHOLEPOLIALKOHOLE: WĘGLOWODORY ZAWIERAJĄCE WIĘCEJ NIŻ JEDNĄ GRUPĘ HYDROKSYLOWĄ1,2-pentanadiolglikol etylenowyglicerol
glicerynaD-(+)-glukozahydrochinonWŁASNOŚCIFizyczne: ciecze i ciała stałe, rozpuszczalne w wodzieChemiczne: Etery, Estry, Alkoholany,ZASTOSOWANIE:

rozpuszczalniki, chemikalia, leki, synteza organiczna.

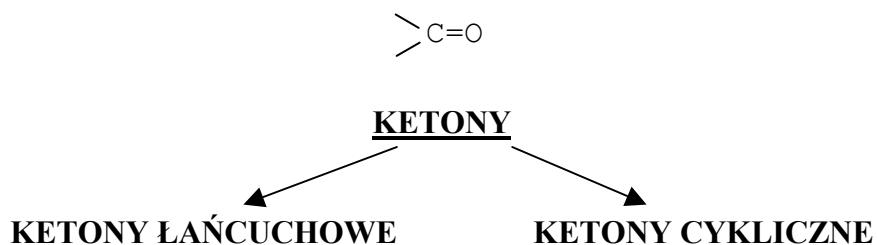
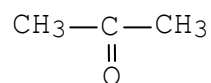
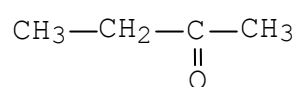
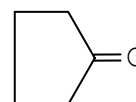
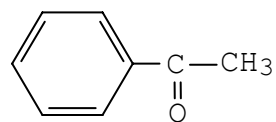
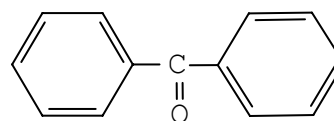
ALDEHYDY

ALDEHYDY: WĘGLOWODORY W KTÓRYCH JEDEN LUB KILKA ATOMÓW WODORU ZASTĄPIONO GRUPĄ FUNKCYJNĄ ALDEHYDOWĄ:

SZEREGI HOMOLOGICZNE ALDEHYDÓW:Metanal**HCHO**(Aldehyd mrówkowy)Etanal**CH₃CHO**(Acetaldehyd)Butanal**CH₃CH₂CH₂CHO**(Aldehyd n-masłowy)Butano di al**CHOCH₂CH₂CHO**Cyklopentanokarboaldehyd C₅H₉CHOBenzaldehyd**C₆H₅CHO**(Aldehyd benzoesowy)1,2-Benzenodikarboaldehyd**C₆H₄(CHO)₂**2,3-Naftalenodikarboaldehyd**C₁₀H₆(CHO)₂**

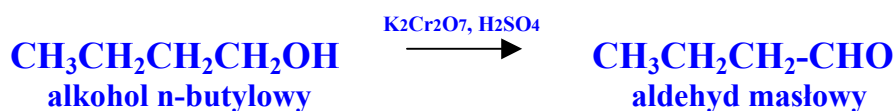
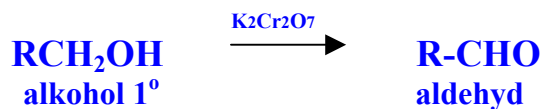
KETONY

KETONY: WĘGLOWODORY W KTÓRYCH ATOM WODORU ZASTĄPIONO GUPĄ FUNKCYJNĄ KARBONYLOWĄ (KETONOWĄ):

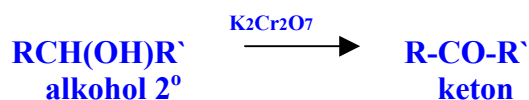
SZEREGI HOMOLOGICZNE KETONÓW:Propanon(Aceton)2-Butanon(keton etylowo-metylowy)CyklopentanonAcetofenonBenzofenon

OTRZYMYWANIE

1. Utlenianie alkoholi pierwszorzędowych (ALDEHYDY):

2. Utlenianie alkoholi drugorzędowych (KETONY):

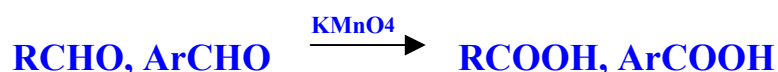
WŁASNOŚCI

Fizyczne: ciecze, ciała stałe, rozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalnikach

Chemiczne: reaktywne chemicznie, reakcje:

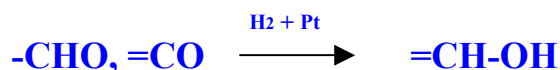
UTLENIANIA: Do kwasów

Aldehydy: do odpowiednich kwasów:

Ketony: trudniej do mieszaniny kwasów o krótszych łańcuchach

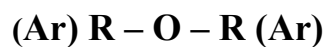
REDUKCJI: Do alkoholi i do odpowiednich węglowodorów:

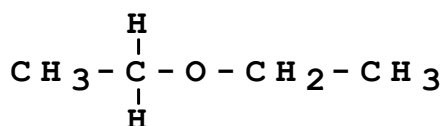
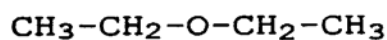
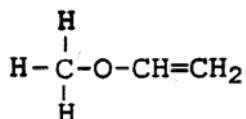
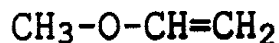
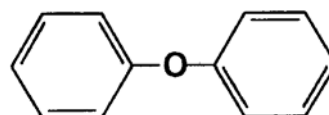
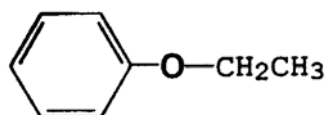
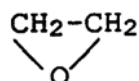
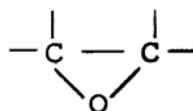
ADDYCJI: Alkoholi: tworzenie acetalu, pochodnych amoniaku

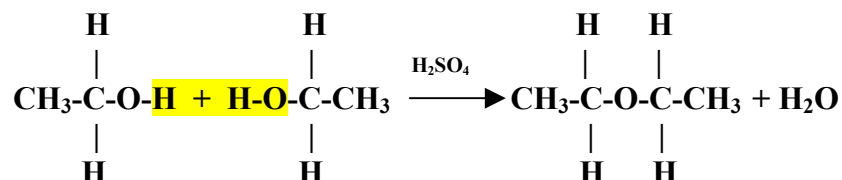
ZASTOSOWANIE:

rozpuszczalniki, chemikalia, synteza organiczna.

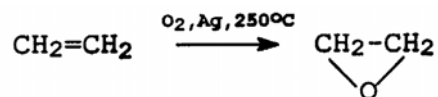
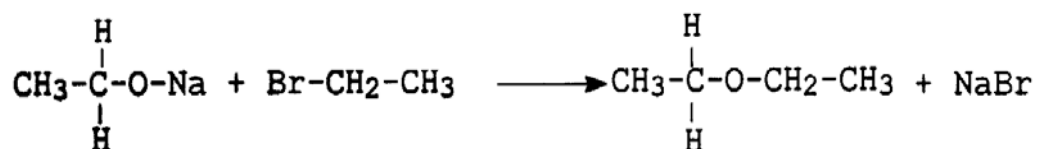
ETERYETERY: ZWIĄZKI ORGANICZNE OPISYWANE WZORAMI OGÓLNYMI:ETERY: ZWIĄZKI ORGANICZNE ZAWIERAJACE ATOM TLENU POŁĄCZONYZ DWOMA ATOMAMI WĘGLA

NAJWAŻNIEJSZE ETERY:

ETER DIETYLOWYETER METYLOWO-WINYLOWY
METOKSYETYLENETER DIFENYLOWYETER ETYLOWO-FENYLOWYOKSIRAN
TLENEK ETYLENUPIERŚCIEŃ OKSIRANOWY
(PIERŚCIEŃ EPOKSYDOWY)

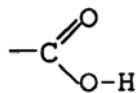
OTRZYMYWANIE:**1. DEHYDRATACJA (ODWODNIENIE) ALKOHOLI W OBECNOŚCI H₂SO₄, np.:****(ETER SYMETRYCZNE)**

ALKOHOL ETYLOWY + ALKOHOL ETYLOWY = ETER DIETYLOWY

2. SYNTEZA WILLIAMSONA**WŁASNOŚCI****Fizyczne:** gazy i ciecze rozpuszczalne w wodzie**Chemiczne:** słabo reaktywne, utlenianie do nadtlenków (niebezpieczne), rozszczepianie przez kwasy**ZASTOSOWANIE:** synteza organiczna.

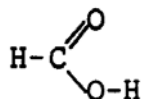
KWASY

KWASY: ZWIĄZKI ORGANICZNE W KTÓRYCH JEDEN LUB KILKA ATOMÓW WODORU ZOSTAŁY ZATAPIONE GRUPĄ KARBOKSYLOWĄ

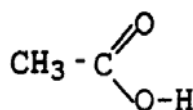

SZEREG HOMOLOGICZNY KWASÓW:

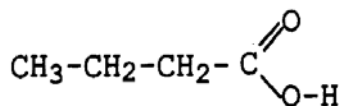
**Kwas metanowy
(mrówkowy)**

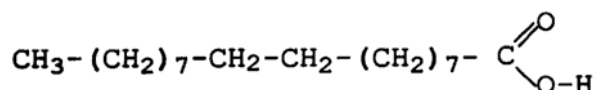
**Kwas etanowy
(octowy)**

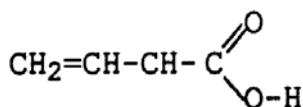
**Kwas butanowy
(masłowy)**

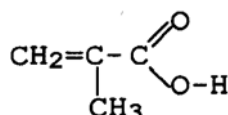
**Kwas oktadekanowy
(stearynowy)**

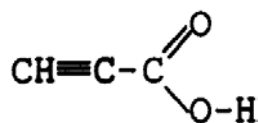
**Kwas propenowy
(akrylowy)**

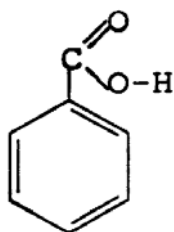
**Kwas 2-metylopropenowy
(metakrylowy)**

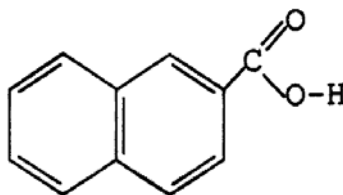
Kwas propynowy

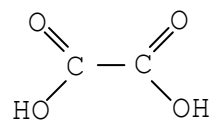
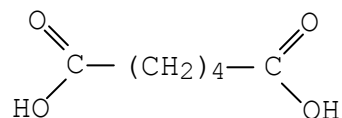
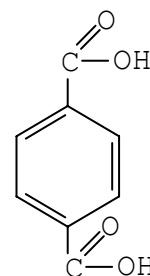
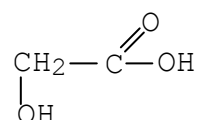
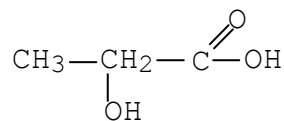
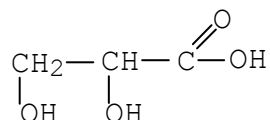
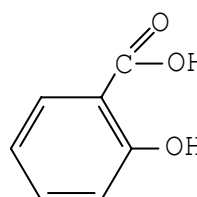
**Kwas benzenokarboksylowy
(benzoesowy)**

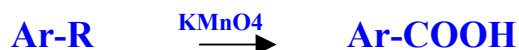

**Kwas 2naftalenokarboksylowy
(b-naftoesowy)**

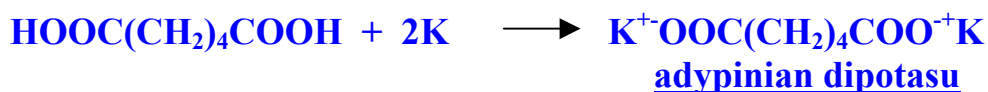
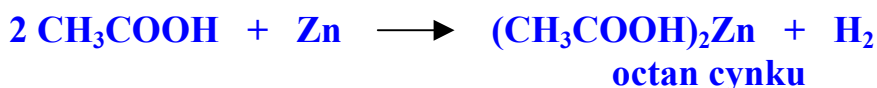

KWASY DIKARBOKSYLOWE**Kwas etanodiowy**
(szczawiowy)**Kwas heksanodiowy**
(adypinowy)**Kwas 1,4-benzenodikarboksyłowy**
(teraftalowy)**HYDROKSYKWASY****HYDROKSYKWASY: KWASY W KTÓRYCH ATOM (ATOMY) WODORU
PODSTAWIONO GRUPĄ HYDROKSYLOWĄ****Kwas hydroksyvetanowy**
(glikolowy)**Kwas 2-hydroksypropanowy**
(mlekowy)**Kwas 2,3-dihydroksypropanowy**
(glicerynowy)**Kwas o-hydroksybenzoesowy**
(salicylowy)

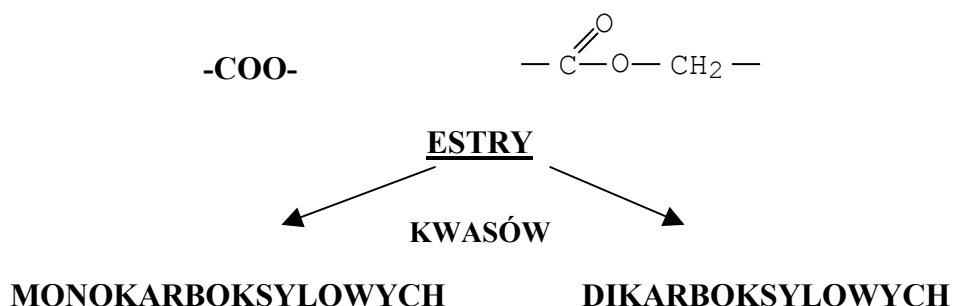
OTRZYMYWANIE:**1. Utlenianie alkoholi pierwszorzędowych:****2. Utlenianie alkilowych pochodnych benzenu:****3. Utlenianie aldehydów i ketonów.****WŁASNOŚCI**

Fizyczne: ciecze i ciała stałe rozpuszczalne w wodzie, eterach, alkoholach, charakterystyczny zapach

Chemiczne: charakter kwasowy, reaktywne

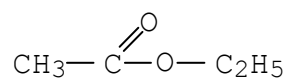
REAKCJE:**Z METALAMI: SOLE****REDUKCJA DO ALKOHOLI****Z ALKOHOLAMI: ESTRY****Z AMINAMI: AMIDY**

ZASTOSOWANIE: synteza organiczna, przemysł spożywczy (kwas octowy, benzoesowy), przemysł chemiczny -rozpuszczalniki

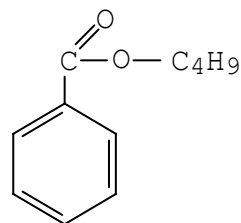
ESTRYESTRY: ZWIĄZKI ORGANICZNE ZAWIERAJĄCE GRUPĘ FUNKCYJNĄ:

PRZYKŁADY:

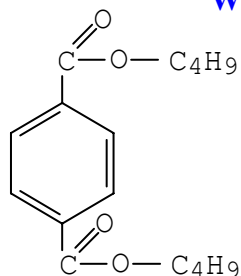
Octan etylu

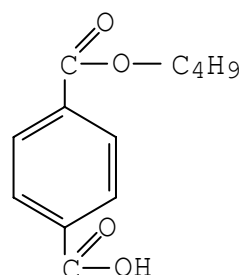
Benzoesan butylu

Ftalan dibutyłu

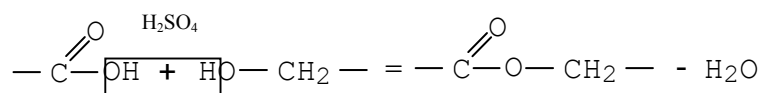

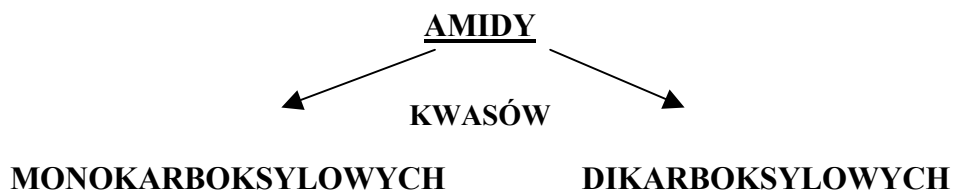
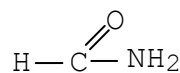
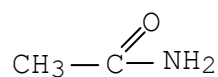
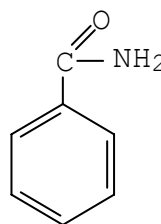
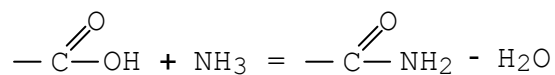
Wodoroftalan butylu

OTRZYMYWANIE

REAKCJA ESTRYFIKACJI: kwas + alkohol = ESTER + WODA

REAKCJA:KONDENSACJA

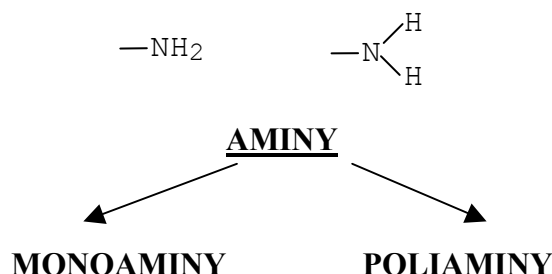
WŁASNOŚCIFizyczne: ciecze rozpuszczalne w wodzie, charakterystyczne zapachyChemiczne: hydrolizaZASTOSOWANIE: kosmetyki, chemia spożywcza.

AMIDYAMIDY: ZWIĄZKI ORGANICZNE ZAWIERAJACE GRUPĘ FUNKCYJNĄ:**PRZYKŁADY:****Formamid****Acetamid****Benzamid**OTRZYMYWANIE**REAKCJA : amoniak + bezwodnik kwasu karboksylowego = AMID + WODA****REAKCJA KONDENSACJI**WŁASNOŚCIFizyczne: ciecze i ciała stałe, bez zapachuChemiczne: hydrolizaZASTOSOWANIE: synteza chemiczna.

AMINY

AMINY: POCHODNE AMONIAKU, W KTÓRYM JEDEN, DWA LUB TRZY ATOMY WODORU ZOSTAŁY ZASTĄPIONE ALKILEM LUB ARYLEM

AMINY PIERWSZORZĘDOWE: WĘGLOWODORY, W KTÓRYCH ATOM WODORU ZOSTAŁ ZASTĄPIONY GRUPĄ AMINOWĄ:

SZEREKI HOMOLOGICZNE AMIN:

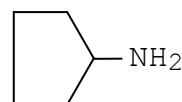
Metylamina

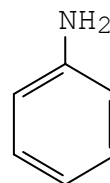
Propylamina

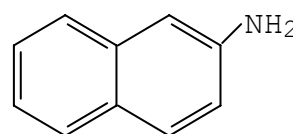
Cyklopentylamina

Anilina

1-Naftylamina

Heksametylenodiamina

OTRZYMYWANIE

REAKCJA AMONIAKU Z CHLOROPOCHODNYMI WĘGLOWODORÓW

WŁASNOŚCI

Fizyczne: gazy i ciecze, rozpuszczalne w wodzie, przykry zapach, trujące

Chemiczne: reaktywne (tworzą sole, utleniają się)

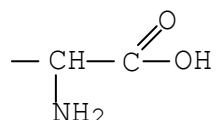
ZASTOSOWANIE: synteza chemiczna, barwniki.

AMINOKWASY

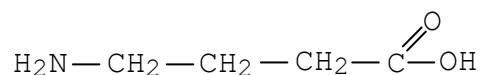
AMINOKWASY: KWASY ORGANICZNE, W KTÓRYCH JEDEN LUB WIĘCEJ WODORÓW ZOSTAŁ PODSTAWIONY GRUPĄ AMINOWĄ

AMINOKWASY: ZWIĄZKI ZAWIERAJĄCE GRUPY FUNKCYJNE: AMINOWĄ i KARBOKSYLOWĄ:

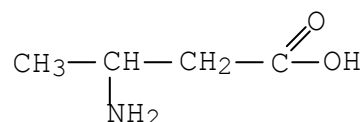
UWAGA: SKŁADNIKAMI BIAŁEK SĄ AMINOKWASY, W KTÓRYCH GRUPY AMINOWA i KARBOKSYLOWA ZNAJDUJĄ SIĘ PRZY JEDNYM WĘGLU:

PRZYKŁADY:

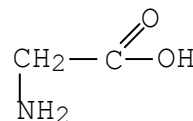
Kwas 6-aminomasłowy

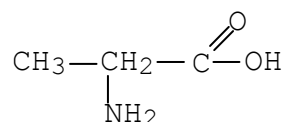
Kwas 3-aminoheptanowy

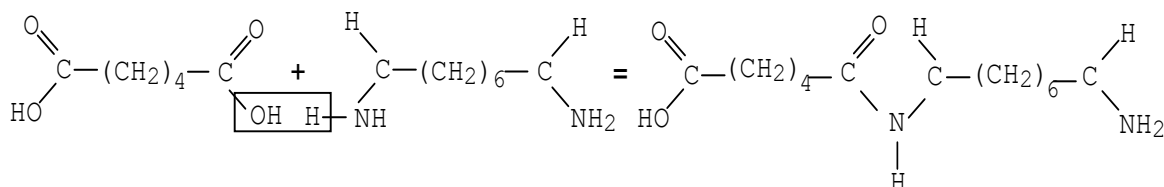
Kwas 2-amino-etanowy
(aminokwas – glicyna)

Kwas 2-aminopropanowy
(aminokwas – alanina)

REAKCJE KONDENSACJI

Kwas dikarboksylowy (adypinowy) + diamina (heksametylenoamina) = amid + woda

Dwa aminokwasy = peptyd + woda

